

UOT 37.0

Xatirə Zakir qızı Qocayeva

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin baş müəllimi
<https://orcid.org/0009-0000-7849-7393>

ÜMUMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEV – AZƏRBAYCANI DÜNYAYA TANIDAN ŞƏXSİYYƏT

Xatira Zakir gızı Godjaeva

starший преподаватель Азербайджанского
Государственного Педагогического Университета

ГЕЙДАР АЛИЕВ – ЛИЧНОСТЬ ПРОСЛАВИВШИЙ АЗЕРБАЙДЖАН НА ВСЬ МИР

Khatira Zakir Gojayeva

senior lecturer at Azerbaijan State Pedagogical University

HEYDAR ALIYEV – THE PERSON WHO MADE GLORIOUS AZERBAIJAN TO THE WHOLE WORLD

Xülasə. Ümumilli Lider Heydər Əliyev tarixin tək-tək yetirə bildiyi dahilərdən idi. Tanrı Ulu Öndər Heydər Əliyevə möhkəm iradə və idrak, tükənməz dövlətçilik istedadı, siyasi bacarıq bəxş etmişdir. Məqalədə deyilir ki, Ümumilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda demokratiyanın yaradılmasında əvəzsiz rolu olub və bu gün Azərbaycan demokratik irsinə arxalanaraq bütün dünyada ölkənin imicini qazanıb. Azərbaycan XXI əsr də zəngin enerji ehtiyatının sahibi kimi tarixə düşməsi Azərbaycan xalqı üçün əvəzsiz xidmətdir.

Açar sözlər: dövlət, xalq, siyasət, neft strategiyası, iqtisadi islahat

Резюме. Общенациональный лидер Гейдар Алиев был одним из гениев, которых история не часто дарит миру. Бог дал Великому Лидеру Гейдару Алиеву сильную волю и познание, неиссякаемый талант государственного деятеля, политическое мастерство. В статье повествуется о том, что Гейдар Алиева сыграл неоценимую роль в восстановлении демократии в Азербайджане и на сегодняшний день наша страна, опираясь на демократическое наследие, завоевала престиж и статус во всем мире. Для азербайджанского народа неоценимая заслуга Великого Лидера заключается в том, что, благодаря ему Азербайджан в XXI веке вошел в историю как обладатель богатого энергетического запаса.

Ключевые слова: государство, народ, политика, нефтяная стратегия, экономическая реформа

Summary. National leader Heydar Aliyev was one of the geniuses that history does not often give to the world. God gave the great leader Heydar Aliyev a strong will and understanding, an inexhaustible talent as a statesman, and political skill. The article tells that Heydar Aliyeva played an invaluable role in the restoration of democracy in Azerbaijan and today our country, relying on its democratic heritage, has gained prestige and status throughout the world. For the Azerbaijani people, the invaluable merit of the Great Leader lies in the fact that, thanks to him, Azerbaijan in the 21st century went down in history as the owner of a rich energy reserve.

Key words: the state, nation, policy, the oil strategy, the economic reform

“Xalq mənə ümid bəsləyir, mən də bu ümidi doğrultmaq üçün ömrümün qalan hissəsini də xalqıma bağışlayaram və həyatımı xalqıma qurban verməyə hazırım”

Heydər Əliyev

Tarix güclü şəxsiyyətləri sevir. O şəxsiyyətləri ki, onlar öz xalqını yüksəkliklərə qaldırır və gözəl gələcəyə aparır. O şəxsiyyətləri ki, onlar böhranlı hallarda meydana çıxır və millətin

hərc-mərclik girdabına yuvarlanmasının, araya ədavət toxumunun səpilməsinin qarşısını alır. O adamları ki, onların zəkası, ağılı, düşüncəsi, cəsarəti qarşısında baş əyirik. O adamları ki, onlar həyatlarını şərəf və ləyaqət ideallarına həsr edir. O adamları ki, gələcək nəsillər naminə qurub yaradır və milli dövlətçilik binasının özülünü qoyur. Tarix belələrinin əməlləri, fəaliyyəti ilə yaranır [5, s.23].

Dövlət o zaman məhvə yuvarlanır ki, onun gələcək taleyi barədə fikirlər, ideyalar tükənir. Müstəqil dövlətimiz bu yükəndən birdəfəlik xilas edilib. Çünki Azərbaycanın gələcək taleyi üçün nəinki fikirlər, ideyalar mövcuddur, həm də ölkənin sabit, iqtisadi, siyasi, sosial yüksəlişini, onun dünyaya inteqrasiyasını təmin edən strateji xətt, prinsiplər mövcuddur.

Bizlərə mürəkkəb, çətin dövrdə və eyni zamanda, müstəqil Azərbaycanın gözəl bir dövründə – qüdrətlənmək dövründə yaşamaq nəsib olmuşdur. Azərbaycan dövlətinin özülü elə möhkəm qoyulmuşdur ki, onun üzərində tikilən möhtəşəm bina daim var olacaqdır.

1969-cu ilin yayında Azərbaycanın rəhbərliyinə siyasət aləmi üçün hələ cavan, işgüzar, məqsədyönlü bir insan gəldi. Onun iradəli xarakterində, iş üslubunda hər cür ətalətə, fəaliyyətsizliyə, köhnəliyə, mühafizəkarlığa qarşı nadir hallarda təsadüf edilən dözümsüzlüklə, köhnəlmiş forma və strukturların yeniləşdirilməsində, müasirləşdirilməsində işgüzar tutarlılıq, dəqiq qənaətkarlıq keyfiyyətləri harmonik şəkildə uyuşurdu. Bu adam Heydər Əliyev idi. Bu vaxtadək o, Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinə general rütbəsində başçılıq edərək böyük ciddi idarəçilik məktəbi keçmişdi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin qarşısında hələ bu vaxtadan onun sələflərinin heç birinin bacarmadığı misli görünməmiş vəzifələr dururdu: respublikanın iqtisadiyyatını əsaslı şəkildə dəyişmək, üstəgəl onu imperiyanın xammal istehsalçısından qabaqcıl, müasir texnika və texnologiya ilə təchiz olunmuş sənaye bazasına çevirmək, monokultura xarakteri ilə fərqlənən kənd təsərrüfatını qaldırmaq, dünyanın ən gözəl və abad şəhəri simasının Bakının özünə qaytarmaq, Azərbaycan kəndini dirçəltmək, Azərbaycan əhalisinin sosial, mədəni və təhsil səviyyəsini qaldırmaq, onun xaricdə yaşayan həmvətənlərlə əlaqəsini möhkəmləndirmək.

Azərbaycan üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən bütün bunlar və xeyli digər məsələlər müvəffəqiyyətlə həyata keçirildi. Heydər Əliyevin nəhəng fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycanın sənaye profili kökündən dəyişdi, bütün infrastrukturunu islah edildi, kənd təsərrüfatı modernləşdirildi, respublikanın qədim paytaxtı intibah dövrü keçirdi.

Heydər Əliyev Azərbaycanın keçmiş, bu günü və gələcək taleyi ilə sıx bağlıdır. Heydər Əliyev və Azərbaycan ayrılmazdır [2, s.37].

Xalqımızın Heydər Əliyev kimi qüdrətli şəxsiyyəti olmasaydı, müstəqilliyimizi qoruyub saxlaya biləcəyikmi? Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıtmısaydı, Azərbaycan və Azərbaycan xalqının başına nələr gələrdi? Heydər Əliyevsiz dünya ictimaiyyəti Azərbaycan həqiqətlərini indiki şəkildə bilərdimi? Əlbəttə, çoxlu sayda belə suallar qoymaq və onlara daha düzgün və ədalətli olan yalnız bir cavab vermək olar: yaxşı ki, Azərbaycanın, Azərbaycan xalqının Heydər Əliyev kimi lideri olub! Azərbaycan xalqı xoşbəxtkdir ki, onun Heydər Əliyev kimi müdrik rəhbəri, vətənpərvər, qəhrəman oğlu olub!

Ulu Öndər Heydər Əliyev dühası özünə çox böyük və əhatəli münasibət tələb edir. Bu mövzuda saatlarla söhbət etmək olar. Çünki deməyə kifayət qədər söz və fikir var. Hər şeydən əvvəl Heydər Əliyev Azərbaycanın tarixinə ikinci qayıdışı ilə xilaskar dövlət başçısı kimi daxil olub. Bu haqda danışmazdan əvvəl yəqin ki, 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda cərəyan edən prosesləri yada salmalıyıq. Azərbaycanın düşdüyü vəziyyəti xatırlamalıyıq. Azərbaycanın daxilindən parçalanması təhlükəsinin real parametrlər aldığı vaxtda Heydər Əliyev Bakıya dəvət edildi. Onun gəlişi ilə bütün bu təhlükəli proseslərin – vətəndaş müharibəsinin, daxilən parçalanmanın, Azərbaycanın bir dövlət kimi yer üzündən silinməsinin qarşısı alındı və bu zəmində Azərbaycanın sonrakı iqtisadi dirçəlişi üçün, sosial və diplomatik sahədə irəliləyişlərin əldə olunması üçün bünövrə yarandı. XX əsrin bütöv bir qərinəsində Azərbaycana rəhbərlik edən, daha doğrusu, onu inkişaf edən ölkələr sırasına çıxaran, xalqın özünüdərkində əvəzsiz xidmətlər göstərən, müstəqillik əldə etdikdən sonra isə demokratik dövlət quran möhtərəm Heydər Əliyevin bənzərsizliyi siyasət və dövlət xadimləri tərəfindən təsdiqlənmişdir. Buna görə mən Heydər Əliyevi xilaskar dövlət başçısı he-

sab edirəm. Azərbaycanı XX əsrdən XXI əsrə bir dövlət kimi, möhkəm bünövrə üzrə qurulmuş dövlətçilik əsasları etibarlı zəminə söykənən ölkə kimi çıxarıb. Heydər Əliyev demişdir: “XX əsrdə Azərbaycan xalqının ən böyük nailiyyəti, şübhəsiz ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılmasıdır”.

Təbii ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin fəaliyyəti təkcə sabitliyin bərpa olunması ilə kifayətlənmir. Heydər Əliyev Azərbaycanda demokratiyanın bərqərar olması istiqamətində çox böyük işlər görüb və biz bu gün Azərbaycanın bütün dünyada demokratik dəyərlərə söykənən bir ölkə imici qazanmasının şahidi oluruq. Bunun Heydər Əliyevin həm də daxildə yeritdiyi siyasətlə əlaqəli olduğunu deməliyik. Heydər Əliyev Azərbaycanda çox geniş miqyaslı iqtisadi islahatlar həyata keçirib və bunun müxtəlif şaxələri öz bəhrəsini verməkdədir. İlk növbədə, Azərbaycanda neft strategiyasının işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi istiqamətində Prezidentin fəaliyyətini qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan artıq XXI əsrə dünyanın ən zəngin enerji ehtiyatlarına malik ölkə kimi daxil olub və təbii ki, bu, Heydər Əliyevin mükəmməl neft strategiyası ilə bağlıdır. Bu strategiyanın bu günə qədər həyata keçirilməsində görülən işlər, əldə edilən nailiyyətlər ümid etməyə əsas verir ki, Azərbaycan XXI əsrin onilliklərində dünyanın ən zəngin, firavan ölkəsinə çevriləcək.

Ədəbiyyat:

1. Mustafayev R. Azərbaycan dövlətçiliyi. – Bakı, 1995.
2. Mirzəzadə R. Azərbaycanı dünyaya saydıran insan. – Bakı, 1998.
3. Şükürov S., Səfərov M. Millət atası. – Bakı, 2000.
4. Mirzəyev R. Heydər Əliyev Azərbaycanın müasir neft emalı sənayesinin yaradıcısıdır. – Bakı, 2001.
5. Hüseyinzadə İ. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının möhkəm təməli. U Dirçəliş XXI əsr, 2002, № 54

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tarixin tək-tək yetirə bildiyi dahilərdən idi. Tanrı Ulu Öndər Heydər Əliyevə möhkəm iradə və idrak, tükənməz dövlətçilik istedadı, siyasi bacarıq bəxş etmişdir.

Həyatı və fəaliyyəti Azərbaycan xalqının gözləri qarşısında keçən Heydər Əlirza oğlu Əliyevin dünyaya gəlişi ilə gedişini bir zamanla ölçülməyən bir era və epoxa adlandıranlar səhv etməzlər.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev şəxsiyyəti və onun həyatı elə mənalı, elə fəlsəfi, elə müqəddəs məktəbdir ki, bu məktəbin dirilik, ədəbiyyat, saflıq, paklıq və halallıq kimi insani keyfiyyətlərdən gələcək nəsillər bəhrələnəcək və milli təntənəyə dərin bir inamla bağlanacaqdır.

Problemin aktuallığı və praktik əhəmiyyəti. Ümummilli Lider Heydər Əliyev strategiyası Prezident İlham Əliyev tərəfindən dönmədən, ardıcılıqla, yeni dünya nizamına uyğun formada həyata keçirilir. Dövlət başçısı Azərbaycanın ən böyük milli neməti olan Heydər Əliyev dühasından, onun ölçüyəgəlməz siyasi və dövlətçilik təcrübəsindən qədərincə bəhrələnərək Azərbaycanı dünya üçün yenidən açır.

Problemin elmi yeniliyi. Bu məktəbin layiqli davamçısı, ömrü boyu Heydər Əliyev irsindən bəhrələnməmiş İlham Əliyev bu gün Heydər Əliyevin siyasi kursunu davam etdirir.

E-mail: qocayeva_xatire@mail.ru

Rəyçilər: *ped.elm.dok., prof. F.A. Rüstəmov*
ped.ü.fəls.dok. M.T. Əliyeva

Redaksiyaya daxil olub: 28.04.2023